

Aan de leden van de Onderwijs Commissie van de Staten Generaal

Utrecht, 19 maart 2013

Onderwerp: open brief wetsvoorstel Centrale Eindtoets

Deze week wordt het wetsvoorstel 'Centrale Eindtoets' in uw vergadering behandeld. Het wetsvoorstel houdt in dat alle leerlingen in het primair onderwijs in april een centrale eindtoets moeten maken. Deze regeling wordt ingevoerd om de resultaten van scholen te meten, te publiceren en aan de hand hiervan ouders beter inzicht te geven over de kwaliteit van de school. De Algemene Vereniging Schoolleiders maakt zich hier zeer grote zorgen over. Er is een aantal redenen waarom wij u verzoeken niet akkoord te gaan met het wetsvoorstel:

- Een centrale eindtoets meet slechts een gering onderdeel van de prestaties van de kinderen en van de school. Scholen hebben naast het aanleren van cognitieve vaardigheden ook als taak kinderen te begeleiden op hun weg naar volwassenheid. Daaraan werken honderdduizenden leraren en schoolleiders dagelijks met hart en ziel. Dit is een gecompliceerde opdracht die wij gewetensvol, naar beste kunnen, uitvoeren. De context van elke school is anders, geen school bevindt zich in dezelfde situatie. Kinderen zijn levende wezens en geen standaard objecten.
- Gestandaardiseerde testen veroorzaken veel problemen omdat er geen standaard kinderen zijn, zeker niet in de 21^e eeuw. Het maakt veel uit in welke omstandigheden je geboren bent en waarin je opgroeit: rijk, arm, jongen, meisje, gezinssituatie etc. Scholen proberen door het leveren van op de leerling afgestemd onderwijs hen de beste kansen te geven. Wij gebruiken toetsen om de leerbehoefte van onze kinderen te bepalen. Gestandaardiseerde testen passen daar niet bij.
- Gestandaardiseerde testen verhinderen de innovatie van het onderwijs. Op de behoefte van de leerling afgestemd onderwijs verhoudt zich moeilijk tot in tijd en vorm vastgelegde testen. Een test is nuttig als je wilt meten of de gevolgde leerstrategieën ook zijn aangeslagen.
- Gestandaardiseerde testen, waaronder de huidige Citotoets en/of Cito centrale eindtoets, veroorzaken het vroegtijdig labelen van leerlingen. De overgang primair- voortgezet onderwijs is al jaren een punt van zorg en aandacht. Bij voorkeur zetten we geld en energie in om juist de overgang tussen primair en voortgezet onderwijs te faseren waardoor goede aansluiting mogelijk is en snelle leerlingen eerder kunnen doorstromen en langzame leerlingen wat meer tijd krijgen. Nederlandse kinderen moeten op een te jonge leeftijd keuzes maken die hen soms hun hele leven blijven achtervolgen.
- In diverse landen om ons heen, waaronder de Verenigde Staten en Engeland, is veel ervaring opgedaan met gestandaardiseerde testen. In Engeland hebben scholen vorig jaar geweigerd nog langer mee te doen aan een dergelijke eindtoets. Het heeft daar geleid tot een herziening van dit beleid. In Schotland zijn toetsen afgeschaft en werkt men met assessments. Bekende onderwijskundigen als Andy Hargreave, Pasi Sahlberg, David Hopkins en Michael Fullan wijzen voortdurend op de gevaren van gestandaardiseerde testen. Finland, waar jaarlijks duizenden onderwijsgeevenden naar toe trekken kent geen wettelijke gestandaardiseerde testen en zelfs geen onderwijsinspectie. Scholen verantwoorden zich naar ouders en overheid en vertrouwen op hoogwaardig geschoold personeel.
- Scholen zijn zich bewust van het feit dat zij open en transparant moeten zijn. Steeds meer scholen werken met het verantwoordingsprogramma Vensters PO. Ook verantwoorden veel scholen zich nu al in hun schoolgids en op websites. In meer dan 150 jaar onderwijsgeschiedenis zijn scholen nog nooit zo gefocust geweest op opbrengsten en kwaliteit. Ouders zouden er meer mee gebaat zijn als we dit beleid ondersteunen en een extra impuls geven.
- 99 Procent van de schoolleiders geeft aan – in een recent onlangs door de AVS gehouden enquête – dat je naar het totale onderwijs, over een langere periode moet kijken om de kwaliteit van de school te bepalen.

- Een centrale eindtoets zal ongetwijfeld leiden tot (onzinnige) ranking lijstjes. Dat betekent dat scholen zich zullen richten op de inhoud van de centrale eindtoets, 'teaching to the test' ligt voor de hand. De 'No Child left Behind Act' in de VS heeft dit bewezen. Omdat scholen, die minder presteren sancties ondergaan heeft het daar zelfs geleid tot fraude en bedrog. Dit alles zal leiden tot een verschraving van ons rijke Nederlandse onderwijs.
- Veel vo-scholen hanteren momenteel al, geheel ten onrechte, de Citoscores als maatgevend voor toelating en aanname van leerlingen. De wet schrijft voor dat het schooladvies leidend is, onderbouwd door een tweede objectief gegeven. Talloos zijn de voorbeelden van scholen die kinderen op basis van een afwijkende Citoscore niet willen toelaten. Een centrale eindtoets in april elk jaar zal dit zeker versterken.
- In tegenstelling tot scholen voor voortgezet onderwijs bezoeken leerlingen in *al* hun diversiteit onze scholen. Dat leidt per definitie tot flinke fluctuaties in de Citoscore, ook als veel bereikt is met diverse leerlingen. Dit verschijnsel zal zich ook voordoen bij een centrale eindtoets.
- Zeker aan de vooravond van de invoering van Passend onderwijs moeten scholen zijn toegerust om te kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen en alle leerlingen een passend onderwijsaanbod geven. Dit betekent aansluiten bij talenten en vermogens van kinderen. Normeren op maat. Een uniforme centrale eindtoets staat hier haaks op. Deze meet ieder kind aan een standaard norm.

Uit bovenstaande blijkt dat de Algemene Vereniging Schoolleiders een gefundeerde reden heeft om u te verzoeken *niet* akkoord te gaan met genoemd wetsvoorstel. In het kader van kansen en goed onderwijs voor ieder kind zetten wij liever in op:

- Forse investering in de professionele kwaliteiten van leraren en schoolleiders met bijbehorend vertrouwen in hun kunnen; zoals dit ook in Finland het geval is.
- Verdere innovatie van het onderwijs zodat scholen beter kunnen inspelen op de leerbehoeften van kinderen die opgroeien in de 21e eeuw. Het gaat dan met name om leerlinggericht onderwijs.
- Een transparante verantwoording van scholen naar ouders, schoolomgeving en overheid. Vensters PO is daar al een goed voorbeeld van. Deze zogenaamde horizontale verantwoording verhoogt de betrokkenheid van ouders en omgeving met de school. De onderwijsinspectie kan zich daar bij aansluiten.
- Vermindering van de bureaucratische regeldruk waar scholen aan onderworpen zijn. De onderwijsinspectie vindt het belangrijker dat een en ander in verslagen is vastgelegd dan dat deze tijd wordt gestoken in goed onderwijs.
- Fasering van de overgang tussen primair en voortgezet onderwijs waardoor snelle leerlingen eerder kunnen doorstromen en langzame leerlingen wat meer tijd krijgen.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en vertrouwen er op dat u deze informatie deel laat uitmaken bij uw beoordeling van dit wetsvoorstel.

Namens 5.500 schoolleiders in het primair onderwijs,

Ton Duif,
voorzitter AVS